

Kotvrdovice | Detail mlýnu

Identifikační údaje

Adresa	Kotvrdovice
	679 06
Okres	Blansko
Katalogové číslo	B -
Katastrální území	Senetářov
GPS	49° 21' 14.1" 16° 47' 32.8"
Mapová značka	Holandský / Zaniklý objekt, památník
Poloha vůči obci	600 m V ou OU Kotvrdovice
Číslo kulturní památky	
Přístupnost	Zaniklý
Rok stavby	před 1900
Rok zániku	před 1930



Stručný popis

Kotvrdovický větrný mlýn tzv. Matouškův byl postaven na konci 19. stol. Ačkoliv mlýn stál na okraji Kotvrdovic, stál na kú Senetářova. Byl vybaven Halladayovou turbínou.

Dle ústního podání byla větrná turbína na mlýně ještě za první republiky. Na konci dvacátých je již mlýn bez turbíny a funguje na elektřinu.

Mlýn je zaznačen v mapách 3. vojenského mapování z let 1876-1878 (viz červenou značku a zkratku str. mlýn).

Během války bylo mlynáři odebráno mlynářské právo, a když se naši občané po válce vrátili zpět do obce našli starobylý válcový mlýn úplně zničený.

Historie

Historie obecně **Kotvrdovický**, tzv. Matouškův mlýn zřejmě pocházel z konce 19. století. Dle ústního podání některých pamětníků bylo větrné kolo na mlýně ještě za první republiky, z konce dvacátých let si již místní pamětníci pamatují mlýn bez větrného kola, mlelo se již na elektrický pohon. Mlýn je zaznačen v mapách 3. vojenského mapování z let 1876-1878 (viz červenou značku a zkratku str. mlýn). Pozemky bývalého mlýna jsou také patrné v katastru nemovitostí severně od cesty ve středu obrázku.

Zajímavostí je, že na mlýně se pravděpodobně nacházela stejně jako na mlýně v Ruprechtově tzv. Halladayova turbína, nazvaná podle svého vynálezce - amerického farmáře Daniela Halladaye. Ten v roce 1854 sestrojil turbínu, jejíž oběžné kolo mělo žaluzie stavitelné podle aktuální síly větru pomocí centrálně ovládaných táhel. V původním prostředí tento větrný motor sloužil zejména k pohonu vodních čerpadel, avšak záhy po svém rozšíření byl používán i k pohonu jiných strojů, tedy i mlýnských složení. Koncem 19. století se několik motorů na stejném principu objevilo i na Moravě. Podobu kotvrdovického mlýna s typickým oběžným kolem turbíny můžeme vidět na vzácně dochovaném pohlednici vystavené v hostinci U Pásků.

U mlýna se nacházela sýpka a pekárna p. Šurého. Lidé se doma zadělali těsto, které pak odnesli do pekárny. Později byla pekárna přemístěna do obce. Chléb od p. Šurého byl mezi lidmi vyhlášený jako prvotřídní.

V obecní kronice se dočítáme:

Dne 14. 1. 1940 bylo občanstvu oznámeno bubnem, kdož by jel do mlýna s obilím na mletí pro svou potřebu, musí mít povolenku od obecního úřadu, ve kteréž je povoleno podle osob v domě semlít 23 kg obilí na 1 osobu měsíčně. Ostatní přebytek jest každý povinen odevzdat k eráru.

Během války bylo mlynáři odebráno mlynářské právo, a když se naši občané po válce vrátili zpět do obce našli starobylý válcový mlýn úplně zničený. Strojní a mlynářské zařízení a nářadí bylo odvečeno neznámo kam, budovy byly bez vrat, bez oken, s rozbitým zdívkem a střechou. Němci prý používali budov mlýna jako garáží a pro opravy tankového materiálu. V roce 1949 z kůlny bývalého mlýna byla zřízena garáž pro autobusy ČSD, v roce 1955 byla autogaráž u mlýna zbourána. Ze samotného mlýna se bohužel nezachovalo nic, když před několika lety zmizel poslední nenápadný zbytek mlýnského kola, který se nacházel u polní cesty.

A tak mlýn připomíná již jen jedna místní lidová píseň:

„V Senetářově na kopečku stával mlýn,
dnes už je tam jenom halda rozvalin.
Když ten mlýn tam stával, vesele klapával,
bejvalo tam veselo.
Mlela se tam bílá mouka vejražka,
mlela ji tam sama paní mlynářka.
Ve dne sama mlela, v noci sama spala,
potřebovala práška.
Jednou přišel do mlejnice krajánek,
že by si rád vyfedroval na džbáněk.
Kluk jak malovaný, fešák na dvě strany,
paní mamě sladce řek:
S Vámi bych chtěl paní mámo věčně žít,
u Vás bych chtěl hůl a pytel odložit.
Obilíčko mlítí, dobré pivo pítí,
přítom stále vesel být.
Vzala si ho paní máma na zkoušku,
jestli umí semlet mouku vejražku.
Mlela se pšenička, hladila se líčka,
růžová jak červáne...

Prameny:

Archiv J. Pícha

Archiv Mgr. M. Chrástkové a materiály k NS Kotvrdovice

<http://cs.wikipedia.org>

<http://www.lidova-architektura.cz>

<http://oldmaps.geolab.cz>

Kronika obce Kotvrdovice

Lit.: Janečka, Josef: Větrné mlýna na Dražanské vrchovině, dipl. práce, MU Brno 2014,

Architektura

Stav nemovitosti	Neexistuje
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - cihlová
Historické prvky	
Parametry	

Technologie

Technologické vybavení	
Popis technologického vybavení	
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	
Parametry	

Literatura a prameny

Zajímavosti

Ostatní

Fotogalerie

Historické mapy



Historické fotografie a pohlednice

